

Zomernota 2023

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1.Programmaverantwoording.....	4
Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid	5
<i>A. Wonen</i>	<i>5</i>
<i>B. Ruimtelijke Ordening.....</i>	<i>7</i>
<i>C. Buitenruimte</i>	<i>8</i>
<i>D. Verkeer en Vervoer</i>	<i>9</i>
Programma 2 – Economie, Energie en Buiten.....	10
<i>A. Economie</i>	<i>10</i>
<i>B. Agrarische Economie.....</i>	<i>12</i>
<i>C. Vrijetijds Economie</i>	<i>13</i>
<i>D. Vrijetijds Economie Kinderdijk.....</i>	<i>15</i>
<i>E. Arbeidsmarkt</i>	<i>16</i>
<i>F. Energietransitie.....</i>	<i>17</i>
<i>G. Afval en Circulariteit</i>	<i>19</i>
<i>H. Klimaatadaptatie</i>	<i>20</i>

I. Landschap.....	21
Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur	22
A. Versterken preventie.....	22
B. Verbeteren zelfredzaamheid	24
C. Verbeteren meedoen.....	25
D. Doorontwikkelen stads- en dorpsgericht werken	26
Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening.....	28
A. Bestuur	28
B. Openbare orde en Veiligheid.....	30
C. Dienstverlening	31
1.5. Ontwikkelingen Bedrijfsvoering.....	33
2. De financiële verantwoording.....	35
2.1 De exploitatie	35
2.2 Investerings	48
2.3 Voortgangsrapportage Projecten.....	51
2.4 Reserves en voorzieningen	54

Inleiding

In deze Zomernota rapporteren we over beleidsmatige en financiële ontwikkelingen over de eerste maanden van 2023 met een doorkijk naar het einde van dit jaar. Dit is de eerste tussentijdse rapportage van de gemeente Molenlanden over het jaar 2023.

Waarom deze nota?

Tweemaal per jaar biedt het college de gemeenteraad een rapportage aan. Eén hiervan is de Zomernota, waarin het gaat over de beleidsmatige en financiële tussenstand per 1 juni. Deze nota bestaat uit twee delen. De beleidsmatige toelichting (deel 1) geeft inzicht in de voortgang op de verschillende inspanningen binnen de programma's. In deel 2 wordt een financiële tussenstand gegeven van het lopende begrotingsjaar. De geconstateerde over- en onderschrijdingen (> € 25.000) van de exploitatie- en investeringsbudgetten worden aangegeven, toegelicht en verwerkt in een begrotingswijziging.

Wat kunt u verwachten?

Deze Zomernota is gebaseerd op de Programmabegroting 2023. Deze bestaat uit vier programma's waarbij de indeling van de programma's en de financiële middelen één op één gekoppeld zijn. Wij rapporteren in deel 1 beleidsinhoudelijk en in deel 2 financieel over de vier programma's.

Wat zijn de kaders?

Het kader voor de Zomernota is artikel 6 van de Financiële verordening gemeente Molenlanden. Daarin is geregeld dat het college de raad met twee tussentijdse rapportages over de realisatie van de lopende begroting informeert:

- de Zomernota: over de stand per 1 juni;
- de Najaarsnota: over de stand per 1 oktober.

Hierdoor wordt duidelijk of de uitvoering van de begroting op koers ligt en of er aanleiding is om zo nodig bij te sturen. U stelt de Zomernota vast inclusief de hieruit voortvloeiende begrotingswijziging.

Voortgangsrapportage projecten

Als onderdeel van de doorontwikkeling Projectmatig Werken is afgesproken dat we in de Zomer- en Najaarsnota rapporteren over de uitvoering van de grote projecten. We rapporteren op hoofdlijnen over de projectbeheersingsaspecten geld, tijd, organisatie, informatie, kwaliteit, draagvlak en risico's.

1. Programmaverantwoording

De programma's in de gemeentebegroting 2023 zijn de volgende:

1. Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid;
2. Economie, Energie en Buiten;
3. Welzijn, Sociaal en Cultuur;
4. Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening;

Per programma is er een zogeheten 'Verkeerslicht rapportage' opgenomen om de voortgang per programma onderdeel weer te geven.

Daarbij wordt vanuit drie invalshoeken naar de verschillende beleidsvoornemens gekeken:

- wordt het doel dit jaar gehaald zoals dat is beschreven in de begroting (doel);
- wordt het doel ook dit jaar behaald of is dat niet meer haalbaar (tijd);
- wordt het beleidsvoornemen gerealiseerd met de in de begroting gevoteerde middelen (geld).

Voor de verschillende invalshoeken hebben de kleuren de volgende betekenis.:

Doel

Het resultaat wordt behaald	
Het resultaat wordt deels behaald	
Het resultaat wordt niet behaald	

Tijd

De uitvoering loopt volgens planning	
De uitvoering verloopt niet geheel volgens planning.	
De uitvoering blijft achter op de planning	

Geld

De uitvoering van het resultaat wordt gerealiseerd binnen het vastgestelde budget	
De uitvoering van het resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Er dreigt een budget over- of onderschrijding	
De uitvoering van het resultaat zal niet lukken binnen het beschikbaar gestelde budget of het budget is overschreden.	

Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

A. Wonen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Voorzien in de woonbehoefte, zoals beschreven in de Woonvisie Molenlanden 2020 - 2024. <i>Om beter aan te sluiten op de vraag ligt het accent op betaalbare woningen voor starters en jonge doorstromers en kleinere woningen voor oudere huishoudens. Daarbij houden we rekening met de kwaliteiten van ons gebied.</i>	Versnellen van de woningbouw en het op peil brengen van de woningvoorraad. (A.1.) Zoals aangegeven in de Woonvisie 2020-2024 bouwen we in de periode tot 2030 1.460 woningen om de woningvoorraad op peil te brengen. In het coalitieakkoord is daarnaast als doel gesteld dat we deze opgave versnellen met 800 woningen in de komende vier jaar. We streven daarom naar 200 nieuwe woningen in 2023. We zetten vooral in op de bestaande, grote en kansrijke plannen binnen het programma Versnelling Woningbouw en volgen de ontwikkelingen (op) met betrekking tot de Nationale woon- en bouwagenda (waaronder het sluiten van regionale woondeals).			
	Actualiseren Regionale Woonvisie. (A.1) De regionale Woonvisie actualiseren we in 2023. We doen dit samen met de gemeente Gorinchem. Deze visie dient als basis voor provinciale afstemming over het woningbouwprogramma, zowel kwantitatief als kwalitatief.			
	De combinatie van wonen en zorg onderzoeken. Dit moet leiden tot een Woonzorgvisie in het eerste halfjaar van 2023. We kunnen hieruit concrete acties afleiden voor wonen en zorg in de komende 20 jaar. (A.1) In deze Woonzorgvisie onderzoeken we de behoefte naar zorg voor de komende 20 jaar. We formuleren de benodigde concrete acties om te voldoen aan die behoefte. Hierbij kijken we ook naar passende, innovatieve, woonvormen.			
	Meerjarige afspraken over het woonbeleid uitvoeren en monitoren met woningcorporaties en huurdersorganisaties door middel van een jaarlijks uitgewerkt programma. (A.1) De meerjarige prestatieafspraken zijn eind 2021 gesloten en lopen van 2022-2024. Jaarlijks maken we met onze partners een uitwerking, waarin we de afspraken voor dat jaar concretiseren. De afspraken gaan over: het betaalbaar en beschikbaar houden van woningen in de sociale huursector, verduurzaming, bijzondere doelgroepen en leefbaarheid.			

	Kwetsbare doelgroepen (onder andere: statushouders, Oekraïners, jongeren met een beperking): we doen onderzoek naar opvang en huisvesting in eventuele bijzondere woonvormen voor verschillende doelgroepen. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek, starten we in 2023 mogelijk een pilotproject. (A.1)			
	Uitvoering beleidsnotitie Huisvesting tijdelijke werknemers: we geven uitvoering aan de beleidsnotitie Huisvesting tijdelijke werknemers (voorheen: arbeidsmigranten). (A.1) De beleidsnotitie van 2019 is in 2022 geëvalueerd en geactualiseerd. Meer sturing op het realiseren van huisvesting is van belang. Dit kwam naar voren in de evaluatie. Onder meer huisvesting op bedrijventerreinen onder voorwaarden werd als optie genoemd.			
	Woonwagenbeleid: We stellen woonwagenbeleid op, met hierin beschreven hoe we omgaan met toekomstige aanvragen voor woonwagenbewoning en hoe we omgaan met de huidige locatie. (A.1)			

Toelichting

A.1. Actualiseren Regionale Woonvisie.

De Regionale woonvisie wordt nog niet geactualiseerd. Dit wordt aangehouden in verband met nieuw aangekondigde regelgeving van het rijk. De verplichte woonvisie onder de Woningwet verdwijnt; onder de Omgevingswet wordt het verplicht een (lokaal gemeentelijk) Volkshuisvestingsprogramma te maken. De regionale woonvisie krijgt daarmee mogelijk ook een andere vorm. In de loop van 2023 verwachten we meer duidelijkheid te krijgen. We kiezen er daarom voor het regionale woonbeleid verder vorm te geven als die duidelijkheid er is.

A.1. Uitvoering beleidsnotitie Huisvesting tijdelijke werknemers: we geven uitvoering aan de beleidsnotitie Huisvesting tijdelijke werknemers (voorheen: arbeidsmigranten).

De term “arbeidsmigranten” gebruiken we weer. Locaties zijn op dit moment nog niet gerealiseerd. Er zijn wel verschillende initiatieven in behandeling.

Onderwijshuisvesting :

Obs de Tuimelaar is gevestigd in het Carillon in Nieuw-Lekkerland. De school is uit het jasje gegroeid en structureel is er een tekort van 2 groepsruimten. Het bestuur van obs de Tuimelaar – O2A5 – heeft een spoedaanvraag bij de gemeente ingediend voor uitbreiding van de beschikbare ruimte in de school. In eerste instantie zal een voorstel worden aangeboden met betrekking tot tijdelijke extra ruimte voor de school waarna ook een oplossing voor de lange termijn zal worden opgepakt.

B. Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Behouden en door ontwikkelen van vitale kernen en een vitaal buitengebied.	We onderkennen de ruimtelijke dynamiek van de kernen, linten en het buitengebied. We denken mee met de initiatiefnemer om ruimte te bieden aan initiatieven die hieraan bijdragen. Daarbij zijn we kritisch op of het bijdraagt aan het landschap en andere waarden. Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn de intake- en omgevingstafel. (B.1 & B.3).			
B.2. Het tijdig inspelen op trends, opgaven en ontwikkelingen.	We signaleren trends en ontwikkelingen en spelen hierop in door het organiseren van projectteams bij relevante opgaven. (B.2).			
	We stellen een Omgevingsvisie op. Hiermee laten we zien hoe we denken over trends, ontwikkelingen en beleid. (B.2 & B.4).			
B.3. Behoud en waar mogelijk verbeteren van het karakteristieke landschap en de kwaliteit van de (lint)bebouwing van onze gemeente, met ruimte voor nieuwe initiatieven die passend zijn in het gebied.	We onderkennen de ruimtelijke dynamiek van de kernen, linten en het buitengebied. We denken mee met de initiatiefnemer om ruimte te bieden aan initiatieven die hieraan bijdragen. Daarbij zijn we kritisch op of het bijdraagt aan het landschap en andere waarden. Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn de intake- en omgevingstafel. (B.1 & B.3).			
	Vanaf 1 januari 2024 gaat de Omgevingswet in werking. Vanaf dat moment begeleiden we initiatieven in de fysieke leefomgeving volgens nieuwe wetgeving en nieuwe procedures. Het jaar 2023 staat in het teken van leren. We voeren continu verbeteringen door om onder meer de dienstverlening te verbeteren. (B.3)			
B.4. Integraal, slagvaardig en participatief invulling geven aan de	We stellen een Omgevingsvisie op. Hiermee laten we zien hoe we denken over trends, ontwikkelingen en beleid. (B.2 & B.4).			

ruimtelijke inrichting van ons gebied.				
	Het eerste gebiedsgerichte Omgevingsplan stellen we vast om daarmee te voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan de gemeente. (B.4).			

Toelichting

Een van de instrumenten om B.1 te realiseren is de programmatafel vitaal buitengebied. Hierbij is er aandacht voor de ruimtelijke dynamiek en de dwarsverbanden in het buitengebied.

B.3. Omgevingswet

In 2023 is besloten vanaf 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking te laten treden. Hierdoor wordt in 2023 geen praktijkervaring opgedaan en is het niet mogelijk om in 2023 een eerste gebiedsgericht Omgevingsplan vast te stellen. De voorbereidingen op de inwerkingtreding worden doorgezet. Hierbij hoort ook leren en voorbereiden op de Omgevingswet, in de tweede helft van 2023 heeft dit prioriteit.

C. Buitenruimte

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Een buitenruimte waarin onze inwoners en bezoekers zich comfortabel en veilig voelen. <i>We vertalen dit naar een dagelijks beheer en passende fysieke inrichting die voorziet in ruimte voor:</i> <i>o voldoende groen, water en speelgelegenheid;</i> <i>o vervoersbehoefte per openbaar vervoer, fiets en auto;</i> <i>o ondergrondse infrastructuur;</i> <i>o gebruikers als aantrekkelijk, toegankelijk en zowel fysiek en sociaal als veilig ervaren;</i>	Beheren en herinrichten van onze buitenruimte op basis van het geactualiseerd en geharmoniseerd integraal beheerplan Buitenruimte. (C.1) Het integraal beheerplan is geactualiseerd aan de hand van de door de raad vastgestelde uitgangspunten: - o het op orde brengen en houden van het basisbeheer; - o realiseren van een toegankelijke Buitenruimte (VN-verdrag); - o omvormen van trapveldjes naar beweegparken (Sport-akkoord); - o planten van meer bomen (project aanplant 2021 bomen); - o aanleg natuurontwikkelingsgebieden.			

o klimaatbestendig en duurzaam is.				
------------------------------------	--	--	--	--

Toelichting

C.1. Beheren en inrichten Buitenruimte

De genoemde uitgangspunten betreffen opgaven die na vaststelling van het integraal beheerplan vanaf 2022 over meerdere jaarschijven worden uitgevoerd.

D. Verkeer en Vervoer

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Een goed bereikbare gemeente met veilige wegen.	Vorbereiden herinrichten van de Molenstraat in Kinderdijk. (D.1)			
	Medio 2023 wordt het onderzoek naar oplossingen voor de verkeersproblematiek in Groot-Amers ter besluitvorming aan de raad aangeboden. (D.1)			
	Onderzoeken van een verbeterde aansluiting van Arkel (Vlietskade) op de nieuwe aansluiting van de A27. (D.1)			
	Herinrichten van het openbaar gebied bij de centrum-ontwikkeling Vuilendam, waarbij we de gedachte voor een fietslint langs de Alblas en de Graafstroom in het ontwerp meenemen. (D.1)			
D.2. Ketenmobiliteit die zich aanpast aan maatschappelijke ontwikkelingen.	In 2023 starten we met het opstellen van een Mobiliteitsplan Molenlanden, waarbij we onder meer inspelen op de veranderende mobiliteitsvraag. Hierbij leggen we ook een verband met de toenemende capaciteitsvraag op de wegen als gevolg van bouwactiviteiten. (wegenstructuurkaart) (D.2)			
D.3. De bereikbaarheid en mobiliteit versterken, onder meer door een goed systeem van vervoer van personen over water.	Afronden van een haalbaarheidsstudie naar de uitbreiding van het vervoer over water op de Lek. (D.3)			

Toelichting

D.1. Onderzoek verbeterde aansluiting Arkel.

Een verbeterde aansluiting van Arkel op de nieuwe aansluiting van de A27 lijkt niet mogelijk als gevolg van afspraken die met andere overheidspartijen zijn gemaakt.

D.1. Herinrichting openbaar gebied Vuilendam.

In overleg met de omgeving worden herinrichtingsplannen voor het openbaar gebied van de Vuilendam gemaakt. In het ontwerp lijkt de realisatie van een fietsvoorziening lastig te realiseren.

Programma 2 – Economie, Energie en Buiten

A. Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Ruimte voor innovatie en ondernemen, zowel in onze dienstverlening als in het aanbod van bedrijventerreinen, waarbij ondernemers elkaar weten te vinden. Gezonde bedrijvigheid in de directe omgeving is noodzakelijk om onze dorpen en stad vitaal en onze agrarische identiteit herkenbaar te houden. We willen de bedrijvigheid en bedrijventerreinen optimaliseren, passend in de omgeving. Met meer bedrijven die werkgelegenheid bieden aan de lokale beroepsbevolking. En hierdoor meer kansen voor jongeren op de lokale arbeidsmarkt. We hebben	Werken aan een passend en toekomstbestendig aanbod van bedrijventerreinen. We trekken dit graag breder, het gaat onder andere ook om (potentiële) bedrijfslocaties in de linten. In Molenlanden willen we de visie bedrijventerreinen opstellen, met hierin ook andere bedrijf gerelateerde locaties en thema's. Deze moet nog worden op- en vastgesteld. Na vaststelling van de visie bedrijventerreinen geven we hier uitvoering aan.			

oog voor de vele ondernemers die niet gebonden zijn aan de bedrijventerreinen. Mogelijkheden in de linten voor passende (kleinschalige) bedrijvigheid benutten we. We willen het aanbod bedrijventerreinen voor Molenlandse bedrijven vergroten, want er is een tekort.				
	Apart van de visie bedrijventerreinen werken we aan de bedrijfsontwikkeling Parallelweg te Schelluinen, een locatie die grenst aan Schelluinen-West. Het streven is om de ruimtelijke procedure hiervoor in 2023 te doorlopen. (A.1.)			
	We dragen bij aan de ontwikkeling en uitvoering van een regionale bedrijventerreinvisie Zuid-Holland-Zuid. (A.1.)			
	We zetten in op toekomstbestendige bedrijventerreinen. Hierbij werken we nauw samen met Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid. Ook benutten we en dragen we actief bij aan het Platform Groene Hart werkt. (A.1.)			
	Samen met ondernemers kritisch kijken naar gemeentelijke procedures en processen en opstellen van gezamenlijke verbetervoorstellen (A.1).			
	Een nieuwe stimulans geven aan het contact tussen gemeente en ondernemers en ondernemers onderling via het platform Molenlanden Onderneemt. (A.1.)			
	Uitvoering geven aan de campagne Koop Lokaal. (A.1.)			
A.2. Goede aansluiting van onderwijs op behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten. Ook is goede aansluiting van onderwijs op de behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten van belang.	Inzetten op een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en ondersteunen initiatieven daartoe. (A.2.)			

B. Agrarische Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een toekomstbestendige, duurzame, agrarische sector die zich verder kan ontwikkelen naar een duurzamere landbouw. Met daarbij nieuwe verdienmodellen waarbij verbreding en diversifiëring van de bedrijfsvoering mogelijk is.	We geven in samenwerking met partijen uitvoering aan het gebiedsplan Veenweideaanpak Alblasserwaard (impulsgelden). (B.1)			
	In samenwerking met agrarische ondernemers, boerenorganisaties en gebiedsplatform werken we, als daar draagvlak voor is, aan een gebiedsplan Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). (B.1)			
	We participeren ambtelijk en bestuurlijk in het traject van de Veenweidestrategie Zuid-Holland waarbij verbreding plaatsvindt naar de onderwerpen vanuit het NPLG. (B.1)			
	Voortzetten ambtelijke en bestuurlijke trekkersrol Regionale Maatschappelijke Agenda toekomstbestendige landbouw. (B.1)			
	Uitvoeren van het visiedocument Landbouw in samenwerking met de stakeholders. (B.1)			
	Onderzoeken van de mogelijkheid om in samenwerking met partijen tot de oprichting van een grondbank te komen. (B.1)			
	We ondersteunen de ontwikkeling van een agri- en foodcampus onder de voorwaarde dat dit een innovatie hub wordt waarin overheid, onderwijs, ondernemers samenwerken aan toekomstbestendige veenweiden. Van belang is dat we ons onderscheiden ten opzichte van andere campussen. Daarnaast moet de campus een clubhuis worden van de regio en staan voor het verbinden van netwerken en het bundelen van krachten. (B.1)			
	Voortzetten pilots drukdrainage en onderwaterdrainage. (B.1)			
	Uitwerken van het Beleid Vrijkomende Agrarische bebouwing met het accent op mogelijkheden voor verbreding, waarbij rekening wordt gehouden met landschap en NPLG. (B.1)			

C. Vrijtijds Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Verhogen van bestedingen en werkgelegenheid in de vrijetijdssector.	Beter te benutten maken van de fiets-, wandel- en vaarroutenetwerken om inwoners en bezoekers te stimuleren de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken. Daarbij zorgen we ervoor dat de recreatieve routenetwerken beter aansluiten op het aanbod zoals dagrecreatie en horeca.			
	Recreatief en toeristisch aanbod onder de aandacht brengen van inwoners en bezoekers. Samenwerkingen met lokale organisaties op het gebied van toeristische, recreatieve gebiedspromotie worden hiervoor verder verstevigd. Naar aanleiding van Perspectief Nieuwpoort verstevigen we ook daar de promotie door samen te werken.			
	Organiseren van toeristische, recreatieve ondernemersavonden en bedrijfsbezoeken. Van elkaar leren en elkaar inspireren door samen te komen. Hierbij is aandacht voor de volgende onderwerpen: doelgroepen, promotie, duurzaamheid.			
	Aanleg van het Smokkelaarspad. Van de veerpont van Schoonhoven naar Nieuwpoort komt een publieksvriendelijke, spannende wandelverbinding. Hiermee stimuleren we een combibezoek aan beide steden met parkeren bij de veerpont.-			
	Wederom openstellen subsidieregeling Recreatie, Toerisme, Cultuur & Landschap (voorheen Lokaal Fonds) om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij nieuwe initiatieven.			
C.2. Toerisme is in balans: Toerisme & Recreatie zorgen niet voor overlast (bij inwoners of het landschap), maar dragen bij aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, leefbaarheid, mobiliteit, bewegen & gezondheid, educatie en opleidingen.	Beter te benutten maken van de fiets-, wandel- en vaarroutenetwerken om inwoners en bezoekers te stimuleren de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken. Daarbij zorgen we ervoor dat de recreatieve routenetwerken beter aansluiten op het aanbod zoals dagrecreatie en horeca.			
	Fijnmaziger maken van het wandelroutenetwerk. Dit betekent meer kleine routes, ommetjes. Daarbij starten we de campagne 'te gast in de regio' om			

	gebruikers van wandelpaden te informeren wat wel/niet mag op de paden die vaak over privégronden gaan.			
	Verzamelen, bijhouden en combineren van toeristisch, recreatieve cijfers. Dit kennisfundament zorgt dat we kunnen sturen op toeristische druk en draagkracht.			
	Organiseren van toeristische, recreatieve ondernemersavonden en bedrijfsbezoeken. Van elkaar leren en elkaar inspireren door samen te komen. Hierbij is aandacht voor de volgende onderwerpen: doelgroepen, promotie, duurzaamheid.			
	Aanleg van het Smokkelaarspad. Van de veerpont van Schoonhoven naar Nieuwpoort komt een publieksvriendelijke, spannende wandelverbinding. Hiermee stimuleren we een combibezoek aan beide steden met parkeren bij de veerpont.			
	Evaluatie verordening toeristenbelasting. We bekijken of de verordening nog passend is voor onze gemeente en brengen, waar mogelijk, verbeteringen aan.			
	Wederom openstellen subsidieregeling Recreatie, Toerisme, Cultuur & Landschap (voorheen Lokaal Fonds) om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij nieuwe initiatieven.			
C.3. Toeristen komen specifiek voor het 'verhaal van Molenlanden'. Dit doen we door de beleving van landschap, kernen en iconen te vergroten.	Beter te benutten maken van de fiets-, wandel- en vaarrouthenetwerken om inwoners en bezoekers te stimuleren de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken. Daarbij zorgen we ervoor dat de recreatieve routenetwerken beter aansluiten op het aanbod zoals dagrecreatie en horeca.			
	Fijnmaziger maken van het wandelrouthenetwerk. Dit betekent meer kleine routes, ommetjes. Daarbij starten we de campagne 'te gast in de regio' om gebruikers van wandelpaden te informeren wat wel/niet mag op de paden die vaak over privégronden gaan.			
	Recreatief en toeristisch aanbod onder de aandacht brengen van inwoners en bezoekers. Samenwerkingen met lokale organisaties op het gebied van toeristische, recreatieve gebiedspromotie worden hiervoor verder verstevigd. Naar aanleiding van Perspectief Nieuwpoort verstevigen we ook daar de promotie door samen te werken.			

	Aanleg van het Smokkelaarspad. Van de veerpont van Schoonhoven naar Nieuwpoort komt een publieksvriendelijke, spannende wandelverbinding. Hiermee stimuleren we een combibezoek aan beide steden met parkeren bij de veerpont.			
	Wederom openstellen subsidieregeling Recreatie, Toerisme, Cultuur & Landschap (voorheen Lokaal Fonds) om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij nieuwe initiatieven.			
C.4. Door gebiedsmarketing en promotie staat Molenlanden 'op de kaart'. Hiervoor werken we samen met onder meer de provincie en marketingpartners.	Recreatief en toeristisch aanbod onder de aandacht brengen van inwoners en bezoekers. Samenwerkingen met lokale organisaties op het gebied van toeristische, recreatieve gebiedspromotie worden hiervoor verder verstevigd. Naar aanleiding van Perspectief Nieuwpoort verstevigen we ook daar de promotie door samen te werken.			

D. Vrijetijds Economie Kinderdijk

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Het icoon Kinderdijk vertelt een authentiek en aansprekend verhaal.	Inzet van het Werelderfgoed Kinderdijk als motor voor het herstel van de toeristische sector in de Alblasserwaard (onder andere door ondersteunen/verbinden/initiëren bij het realiseren van producten op basis van het Verhaal van Kinderdijk dat we doortrekken naar de polder).			
	Actief bijdragen aan de ontwikkeling van Kinderdijk door te verbinden, te initiëren en zo nodig (aanvullende) kaders te stellen en op de gegeven kaders te controleren.			
D.2 De dorpen Kinderdijk en Alblisserdam ontwikkelen zich in de luwte van de toeristenstroom.	Vorbereiding Inrichten van het entreegebied.			
D.3. De verkeersveiligheid en leefbaarheid worden vergroot door een optimale grip op alle bezoekersstromen naar het Werelderfgoed over weg en water.	Actief bijdragen aan de ontwikkeling van Kinderdijk door te verbinden, te initiëren en zo nodig (aanvullende) kaders te stellen en op de gegeven kaders te controleren.			
	Afronden van de aanleg parkeerplaats voor touringcars en campers westrand Nieuw-Lekkerland.			

D.4. De bestuursstructuur is slagvaardig en flexibel, op alle niveaus weten belanghebbenden (dus ook bewoners) zich vertegenwoordigd bij de ontwikkeling van Kinderdijk.	Ondersteunen van het herstel van de SWEK in de vorm van een financieel arrangement.			
D.5. De gezonde exploitatie van Kinderdijk herstelt zich na de coronacrisis.	Werven van externe financiering van middelen voor de uitvoering van projecten in het uitvoeringsprogramma.			

Toelichting

Meeste activiteiten zijn processen die langere tijd duren. De voortgang ligt echter op schema. Het ondertekenen van de SOK is hiervoor een goede graadmeter. De oplevering en overdracht van de Westrand is afgerond.

E. Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. Verbetering aansluiting van vraag en aanbod van arbeidskrachten in de regio, waarbij we optimaal gebruik maken van ieders mogelijkheden.	Deelnemen aan het RMT (Regionaal MobiliteitsTeam) AV werkt door (aanvullende crisisdienstverlening door corona).			
	Onderzoeken of Molenlanden financieel bij gaat dragen en deel gaat nemen aan i_lab dat in Gorinchem wordt opgezet. De regiogemeentes wordt gevraagd per 2024 structureel bij te dragen aan de exploitatiekosten. De hoogte van de bijdrage hangt af van het totaal aantal deelnemende gemeentes en de verdeelsleutel. Enkele ondernemers uit Molenlanden zijn al aangesloten bij i_lab.			
	Continueren en herijken van de activiteiten op het gebied van Onderwijs. Vanwege de coronapandemie heeft een groot aantal activiteiten op het gebied van de Arbeidsmarkt stilgelegen. Per activiteit wordt bekeken of deze nog voldoet aan de huidige wensen en behoeften van de deelnemers.			
	Deelnemen aan de arbeidsmarktregio en de activiteiten die daaronder vallen.			

	Versterken van bestaande initiatieven en structuren zoals de Sity academy en WIJIJ.			
--	---	--	--	--

F. Energietransitie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. Een versnelling in de afname van energiegebruik. En een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening voor onze inwoners, gelieerd aan de klimaatdoelstellingen. <i>De klimaatdoelstellingen zijn: In 2030 willen we ten opzichte van 2020 minimaal 20% energie besparen in Molenlanden. 35% van het totale energiegebruik komt in dat jaar van nieuwe bronnen. De gemeentelijke organisatie dient in 2030 CO²- en energieneutraal te zijn. In 2050 is de hele gemeente CO²-neutraal en aardgasvrij.</i>	Opstellen van een eerste CO² reductie document met daarin opgenomen de route naar een CO² neutraal Molenlanden in 2050.			
	Vaststellen beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie in grootschalige duurzame energieprojecten.			
	Aanbieden van een 'energiebesparingsabonnement' voor de verduurzaming van woningen.			
	Verkenning van de mogelijkheden voor een energiefonds voor bedrijven.			
	Uitvoeren van projecten die in het uitvoeringsprogramma duurzaamheid en klimaat zijn opgenomen, op basis van de vastgestelde RES 1.0, de Transitievisie warmte, waaronder uitvoering energiebesparingsacties bij bedrijven door Omgevingsdienst.			

	- o Bedrijfsbezoeken (energiecontroles, koploper gesprekken, energiescans) - o Branche-aanpakken (regionaal Zuid-Holland Zuid met maatwerk regio Alblasserwaard) - o Bedrijventerreinenaanpak (lokaal) - o Duurzame Bedrijvenroute (regionaal Zuid-Holland Zuid) - o Uitvoering van plan van aanpak Zon op Dak - o Vaststellen beleid voor kleine windturbines - o Samen met inwoners en ondernemers starten met de planvorming/uitvoering voor het aardgasvrij worden in de woonkernen en bedrijventerreinen die in Transitievisie Warmte in de korte termijn zijn ingedeeld, zoals Bleskensgraaf, Giessenburg, (een deel van) Hoornaar en bedrijventerrein Arkel.			
	Faciliteren van lokale initiatieven van inwoners/partners, zonder daarbij de rol van de initiatiefnemer over te nemen. Het verwachte 'duurzaamheids- en CO²-rendement en de mate van bereik onder inwoners' wegen we mee bij ons besluit over het faciliteren van een lokaal initiatief.			
	Verduurzamen bestaande woningvoorraad/gebouwen. Maatregelen zijn: - o Uitvoeren van acties, gericht op energiebesparende maatregelen voor koop- en huurwoningen. - o Uitvoering van Plan van aanpak energiearmoede met maatregelen voor inwoners die hun energierekening niet meer kunnen betalen, inclusief het aanbrengen van deze voorzieningen door een klussendienst. - o Verstrekken van verduurzamingsleningen en subsidies voor groene daken. <i>(De verduurzamingsleningen zijn gestopt, raadsbesluit 23 mei 2023).</i> - o Inwoners blijvend een (gratis en persoonlijk) adviesgesprek aanbieden door een wooncoach over energiebesparing.			
F.2. De gemeente Molenlanden geeft het goede voorbeeld: het vastgoed van de gemeente is in 2030 (nagenoeg) energieneutraal.	Verduurzamen van (bestaand) gemeentelijk vastgoed. Nieuwe gebouwen worden energieneutraal en de inrichting voeren we uit met zo veel mogelijk circulaire materialen.			
	Uitreiken van de jaarlijkse duurzaamheidsprijs voor duurzame initiatieven uit de Molenlandse samenleving.			

Toelichting F.1: Verkenning energiefonds bedrijven is uitgevoerd met als advies om verdere uitwerking niet in gang te zetten.

G. Afval en Circulariteit

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
G.1. Aantal kilo's restafval per inwoner te laten dalen van 230 kilo nu naar 100 kilo in 2025.	Uitvoering van Strategienota 2021-2025 “Samen voor een afvalvrije en schone gemeente”.			
	Invoering DIFTAR bij alle huisaansluitingen in de gemeente medio 2024.			
	Communicatiemiddelen inzetten om bewoners tijdig, correct en volledig te informeren over scheiden van afvalstromen en invoering Diftar.			
G.2. Afvalpreventie om afvalproducten te voorkomen.	Faciliteren en uitrollen initiatieven om afvalpreventie te realiseren.			

Toelichting

G.1. Uitvoering Strategienota 2021-2025

De gemeenten Gorinchem, Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam en Vijfheerenlanden hebben samen met Reinigingsdienst Waardlanden in 2021 een grondstoffenplan opgesteld. Dit plan heet de [Strategienota 2021-2025: Samen voor een afvalvrije en schone gemeente](#). In dit nieuwe plan staat hoe we de hoeveelheid restafval terugbrengen. We willen van 232 kilogram in 2020 naar 100 kilogram per persoon per jaar in 2025. In de Strategienota staan een drietal stappen die bijdragen aan die doelstelling, deze stappen worden afzonderlijk aangepakt. Waardlanden neemt hierin veelal de leiding, maar sommige stappen kunnen voor elke gemeente anders zijn.

G.1. Invoering Diftar

Een belangrijke vervolgstap is de invoering van een nieuw afvaltarief, die in zou gaan op 1 januari 2023. Echter is deze invoering met een jaar uitgesteld. Dit had onder andere te maken met factoren zoals personele inzet, levertijden en materiaaltekorten. De nieuwe invoerdatum is 1 januari 2024. Na deze invoering is de hoop dat het restafval aanzienlijk minder wordt, waarnaar we dichterbij die 100 kilogram restafval komen. Echter aangezien de invoering is uitgesteld, kan het einddoel van 2025 in gevaar komen. Of het einddoel uiteindelijk in gevaar komt, hebben we momenteel nog geen zicht op.

De kosten die in 2022 werden begroot voor Diftar, zijn slechts voor een klein deel besteed vanwege uitstel. Deze middelen moeten nog via een begrotingswijziging 2023 beschikbaar gesteld worden en aan de raden worden voorgelegd. We komen hier z.s.m. op terug. Eind april wordt er met een bewustwordingscampagne gestart voor het verleiden van inwoners tot scheiden van (rest)afval. Deze opzet is vrij kort dag geweest.

H. Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
H.1. Versterking van het aantrekkelijke woon- en leefklimaat door klimaatbewust handelen.	Uitvoeren van projecten die behoren tot de eerste fase van de uitvoering van de Lokale Adaptatiestrategie en Regionale Adaptatiestrategie. <i>Molenlanden heeft in 2021 de Lokale Adaptatie Strategie (LAS) vastgesteld. De vastgestelde doelstellingen zijn nog op hoog bestuurlijk niveau en maken we in 2023 concreter.</i>			
	Verstrekken van subsidies voor groendaken, conform de vastgestelde subsidieregeling. <i>In de LAS is veel aandacht voor bewustwording. Intern vergt dit ‘anders kijken’ naar projecten, beheer en onderhoud. Extern ligt de nadruk op het informeren en motiveren van de inwoners van Molenlanden op het gebied van wateroverlast, watertekort (droogte) en hittestress. In de praktijk gaat het vaak om maatregelen om te ‘ontstenen’ (‘tegels eruit’) en te vergroenen (‘plant erin’).</i>			

Toelichting

H.1.

Molenlanden is een vooruitstrevende gemeente op het gebied van klimaatadaptatie. Onderdelen die in de Lokale Adaptatie Strategie staan worden verder uitgewerkt. Zo maken we onder andere gebruik van meekoppelkansen in projecten binnen de gemeente en tillen we het ‘handboek duurzaamheid voor in gebiedsontwikkelingen’ naar een volgend niveau. In regionaal verband is de focus voornamelijk op de aanvraag van de impuls gelden gericht geweest. Sinds de nieuwe regio trekker in dienst is (1 maart 2023) worden andere onderwerpen in de regio weer aangescherpt.

I. Landschap

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
I.1. Regie houden op de ontwikkeling van ons karakteristieke open veenweidelandschap, met het oog op de komende grote ontwikkelingen als energietransitie, bodemdaling, klimaatadaptatie en circulaire landbouw.	Ontwikkelen en uitvoeren van Gebiedsdeal 5.			
	Maken van een uitvoeringsprogramma landschap en landbouw (RMA).			
	Participeren in het bestuurlijk platform Groene Hart (novex).			
	Het NPLG is een programma onder de NOVI. Vanuit Landschap worden bouwstenen aangereikt voor de Omgevingsvisie.			
	Instellen van een gebiedscommissie Vijfheerenlanden, Molenlanden, Gorinchem. Dit is een bestuurlijk gremium met als doel de verschillende RMA-opgaves bestuurlijk af te stemmen, denk aan het maken van keuzes, nemen van besluiten etc.			
	Organiseren bestuurlijke en ambtelijke aanhaking noordelijke Drechtsteden.			

Toelichting

I.1.

Er wordt geen gebiedscommissie Vijfheerenlanden, Molenlanden, Gorinchem ingesteld. Overleg vindt plaats in de regiegroep NPLG en het overleg met de gemeenten in de Alblasserwaard.

Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur

A. Versterken preventie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Meer inwoners van 0 tot 100 hebben een gezonde leefstijl.	We stimuleren sporten en bewegen voor iedereen. Het recent vastgestelde accommodatie- en subsidiebeleid helpt daarbij. (A.1)			
A.1. Meer inwoners bewegen voldoende.	We sturen stevig op de uitvoering van het Sport- en Preventieakkoord Molenlanden waarbij we voor de jeugd verbinding maken met het onderwijs (Lokaal Educatieve Agenda en NPO- gelden. En we zetten verder in op fitheidstesten en gezonde leefstijl trainingen 18+. (A.1)			
A.1. Meer jongeren nemen deel aan het sport- en beweegaanbod.	We faciliteren de Gezonde School-aanpak waarbij we ernaar streven dat alle scholen in Molenlanden hieraan meedoen. (A.1)			
A.1. Borgen van het platform Samen Actief in Molenlanden.	We bouwen verder aan en promoten het platform Samen Actief in Molenlanden. Het groepswerk van het Sociaal Team krijgt een plek op de gemeentewebsite. (A.1)			
	Het plan van aanpak 'Rookvrije generatie 2040' verder uitvoeren. (A.1)			
	Preventie over (en handhaven in samenwerking met Programma 4) alcohol en drugs, voor de groep jongeren 18+ en jongvolwassenen (A.1)			
A.2. Kwetsbare kinderen en jongeren zijn eerder in beeld en geholpen. Als we jongeren eerder helpen, neemt het aantal jongeren dat jeugdhulp vanuit de regionale zorgmarkt nodig heeft af. Dat aantal willen we tussen tot 2026 terugdringen met 10%.	Uitvoeren van het derde en tevens laatste jaar van het project 'Onze kinderen nabij' (ontwikkellijnen 1 en 2). (A.2)			
	Versterken van het jongerenwerk en welzijnswerk; de bijbehorende extra investeringen lopen tot en met 2023. (A.2)			

A.2. Alle 0-4-jarigen in Molenlanden krijgen een kansrijke start, dit begint al bij de zwangerschap.	We zetten in op initiatieven voor jonge kinderen in de leeftijd - 9 maanden tot vier jaar die bijdragen aan gezond en veilig opgroeien, door 'Kansrijke Start', 'Voor- en Pré-zorg' en Prenataal huisbezoek. (A.2)			
A.3. Minder mantelzorgers voelen zich overbelast.	Door ontwikkelen van het Steunpunt Mantelzorg en extra aandacht voor respijtzorg en werkende en jonge mantelzorgers. (A.3)			
	Realiseren van een Odensehuis in Molenlanden. (A.3)			
A.4. Minder inwoners hebben te maken met huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling of met de gevolgen daarvan.	We blijven inzetten op het verminderen van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling. We werken hiervoor met een lokaal actieteam 'Veilig opgroeien is teamwork'. En in regionaal verband aan 'Veilig oud'.			
	Intensiveren van de samenwerking en advisering op het gebied van Zorg en Veiligheid (Sociaal Domein en Openbare Orde en Veiligheid). Zowel lokaal als regionaal. (A.4)			

Toelichting

A.1.

Er zijn meer scholen die met de Gezonde Schoolaanpak aan de slag willen, vooral op het thema welbevinden. Maar nog niet allemaal. Voor het nieuwe schooljaar benaderen we de scholen opnieuw voor deelname.

A.2.

We willen nog concreter aan de slag met ambities uit de werkagenda Kansrijke Start. Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord kunnen we voor KS en 14 andere onderdelen rijksmiddelen verwachten waardoor gezondheid extra impuls krijgt.

B. Verbeteren zelfredzaamheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. We dringen laaggeletterdheid terug waardoor meer inwoners beschikken over voldoende basisvaardigheden.	Bevorderen van taalvaardigheid door uitrol van het Lokaal actieprogramma aanpak laaggeletterdheid en bibliotheekwerk 0-100. (B.1)			
B.1. We verbeteren de leefbaarheid door een goede spreiding van bibliotheekwerk met een gedifferentieerd aanbod door samenwerking en verbinding met de inwoners en partners.	Aanschaffen en exploiteren van een wisselcollectie boeken in de vrijwilligersbibliotheek in Arkel. (B.1.)			
B.1. Terugdringen van taal- en leesachterstanden bij de jeugd door het stimuleren van een positief leesklimaat en leesbevordering.	Op alle basisscholen als ook bij Yuverta is inmiddels een schoolbibliotheek gerealiseerd. Met inzet van medewerkers van Bibliotheek Aanzet worden met de scholen leesplannen gemaakt en wordt de taalontwikkeling gemonitord (B.1.)			
B.2. Minder inwoners beleven armoede en financiële stress.	Verhogen van de inkomensgrens voor minimavoorzieningen van 120% naar 130% van het bijstandsniveau en indexering bedragen minimavoorzieningen. (B.2) . Dit is inmiddels uitgevoerd door Avres.			
	We ondersteunen Voedselbanken, Schuldhulpmaatje, Stichting Leergeld en andere lokale partners. Zij verwachten een extra beroep op hun inzet vanwege toenemende armoede en opvang Oekraïners. (B.2)			
	Uitwerking en uitvoering notitie extra maatregelen armoedebestrijding samen met lokale partners. (B.2). De extra inzet op de verdere uitvoering van de Notitie extra maatregelen bestrijding armoede is nog niet gerealiseerd. In januari 2023 is meegewerkt aan realisatie van een extra armoede-avond in Nieuw-Lekkerland.			
B.3. Inwoners kunnen langer zelfstandig wonen.	Onderzoeken noodzakelijke woonvoorzieningen voor doelgroep Beschermd Wonen en dak- en thuislozen en het realiseren ervan. Dat doen we via het lokale project 'Huisvesting Kwetsbare Groepen'. (B.3)			
	Gecontracteerde Wmo-zorgaanbieders actief en structureel betrekken bij de transformatie, innovatie en signalering binnen het sociaal domein. (B.3, B.4)			

	Bij inkoop en contractering voor de Wmo inzetten op gekwalificeerde ondersteuning. Monitoring en borging vinden plaats via contractbeheer. (B.3, B.4)			
	Versterken van de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de Wmo-ondersteuning via inkoopprocedures, indicatiestelling en facturering. Ondersteuning toekennen voor langere en/of onbepaalde tijd. Verdere digitalisering van het factureringsproces via iWmo (B.3, B.4)			
B.4. Hulp en ondersteuning vanuit de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is effectiever en heeft een duurzamer effect.	Uitvoeren van het derde en tevens laatste jaar van het project 'Onze kinderen nabij' (ontwikkellijnen 3 tot en met 8) (B.4)			

Toelichting

B.2.

Team Mens & Samenleving heeft een vacature ontstaan die helaas nog niet is ingevuld. Daardoor blijven op onderdelen de resultaten en planning achter zoals de verdere uitvoering van de Notitie extra maatregelen bestrijding armoede.

C. Verbeteren meedoen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Minder inwoners ervaren eenzaamheid.	Uitvoeren van het actieplan eenzaamheid. (C.1)			
C.2. Meer inwoners werken naar vermogen en nemen deel aan activiteiten.	Voortzetten lokaal participatieproject 'Jij bent in beeld'. (C.2)			
	Verbreiding en versterking lokale participatiemogelijkheden door ondersteunen en verbinden van maatschappelijke initiatieven (bijvoorbeeld sociale moestuin) en lokale partners zoals Avres, bedrijven en middenstander en welzijnsvoorzieningen. (C.2)			
	Realisatie uitvoeringsplan Ambitiedocument Avres onder meer via Ambitiefonds. Met als focus: meer dienstverlening en ondersteuning dichtbij de inwoners en de lokale netwerken.			

	Voortzetten wachtlijstbanen Nieuw Beschut. (C.2)			
C.3. Onze samenleving is inclusiever.	Uitvoeren nazorg van ex-gedetineerden door het Veiligheidshuis. (C.3)			
	Uitvoeren Inclusieagenda VN-verdrag handicap 2022-2024. (C.3)			
	Bestaand beleid (motie Respect in Molenlanden LHBTI) voortzetten en verbreden naar meer exclusiviteit, waarin ook aandacht is voor diversiteit en ook diversiteit in leeftijd (ouderen). Omdat de samenleving steeds diverser wordt en meer inwoners met verschillende culturele achtergronden (vluchtelingen) in Molenlanden wonen. We betrekken partners en ondersteunen initiatieven die bijdragen aan brede inclusie. (C.3)			
C.4. Cultuur is van iedereen en voor iedereen. En cultuur zorgt voor meer betrokkenheid tussen inwoners en bij onze dorpen	We stellen samen met onze inwoners, partners en stakeholders een cultuurvisie op met als doel een uitvoeringsagenda te ontwikkelen. De visie is gebaseerd op de pijlers erfgoed (monumenten, immaterieel), kunsten, musea, cultuureducatie en -participatie, archeologie en bibliotheken. We zetten cultuurtoerisme in om de pijlers in stand te houden (C.4)			

Toelichting

C.2.

Er zijn nieuwe initiatieven gestart zoals De Gezel op het Ecopark Groot-Ammers, en via een kaasimporteur in Arkel. Huis van Hoop in Goudriaan onderzoekt de mogelijkheden voor een sociale moestuin. Het Ambitiefonds van Avres is recent opengesteld.

C.4.

Vanwege de problematiek rondom het kadervoorstel is het opstellen van het beleid vertraagd. Door deze uitloop is er in de zomernota een budgetverhoging opgenomen.

D. Doorontwikkelen stads- en dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. We werken dorps- en stadsgericht waardoor we de betrokkenheid, inzet en autonomie van onze samenleving versterken.	Verder uitrollen van een online buurtplatform om mensen beter te bereiken en betrokkenheid te creëren. (D.1)			

	Ontwikkelen van een doorgaande leerlijn voor medewerkers door advies en consultatie op maat. (D.1)			
D.2. Medewerkers kennen de ondernemers en inwoners, de Molenlandse samenleving en zijn hierbij betrokken.	Overleggen vaker in de kernen te plannen, waardoor onze zichtbaarheid toeneemt. (D.2)			
	Metten hoe de gemeente scoort op het gebied van de inwoner betrekken en het inspelen op de behoefte van de inwoner. (D.2)			
	Onze partners helpen om bij gemeentelijke projecten op de Molenlandse manier te communiceren. (D.2)			

Toelichting

D.1.

Het traject meten van participatie loopt voortvarend. De eerste meetmomenten per project vinden plaats. Daarnaast wordt vanuit het traject ingespeeld op behoeften van de organisatie en de inwoner. Dit zorgt onder andere voor intervisiemomenten in de organisatie en samenleving, het ontwikkelen van een draaiboek met rolbepaling voor projecten en het aansporen van nieuwe initiatieven. Wat maakt dat het traject uitvoeriger wordt ingezet dan vanuit de essentie de bedoeling was omdat we hierdoor juist meer aansluiten op de behoeften van de samenleving en we op deze manier beter in gespreken komen en blijven met de inwoner.

Het instrument Buurtplatform blijkt in praktijk niet te voldoen aan de wens en behoefte van de inwoner en de organisatie. Er is meer behoefte aan een platform waar onderzoeken samenkomen en gebundeld worden waardoor participatie en onderzoek centraal worden belegd. Hiermee wordt de organisatie gefaciliteerd en ondersteund en wordt de inwoner niet overvraagd, betrokken op momenten dat het echt moet (voorkomt participatiemoeheid) en verzamelen en gebruiken we data op een efficiëntere manier.

Daarnaast is 2023 een overbruggingsjaar als we kijken naar het meer samenbrengen van dienstverlening, participatie en dorps- en stadgericht werken.

Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening

A. Bestuur

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Een leidende rol in de regio innemen.	Innemen van een initiërende en leidende rol op voor Molenlanden belangrijke gemeente overstijgende opgaven, zoals agrarische economie, landschap en bereikbaarheid. (A.1)			
A.2. Het Molenlandse geluid sterker door laten klinken richting provincie, waterschap, het rijk en in Brussel. Daarmee willen we kansen pakken of beperkingen wegnemen.	Invullen van bestuurlijk trekkerschap Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA) en participeren in en uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma RMA 2023. (A.2)			
	Regionale afstemming en inzet voor het versterken van onze lobbykracht. (A.2)			
	Deelname aan LEADER (Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkelingen) 2023-2027. (A.2)			
A.3. Een sterke rol innemen binnen de gemeenschappelijke regelingen. Ook gericht op het, tot een minimum, beperken van (financiële) risico's.	We geven verder uitvoering aan de acties zoals opgenomen in de in 2021 vastgestelde Nota Verbonden Partijen. Onder meer het verder ontwikkelen van het werken met de Verbonden Partijen Commissie (zie de Paragraaf Verbonden Partijen). (A.3)			
A.4. Kansen benutten op inhoudelijke thema's door eigen middelen in te zetten als hefboom voor bekostiging.	Verkenning naar Regiodeal.			
A.5. Goede afstemming van bestuurlijke ambities met ambities, activiteiten, wensen en energie van onze dorpen en stad.	We maken een laatste actualisatie van het Samenlevingsprogramma. In het vervolg daarop maken we gebruik van de ervaringen en lessen uit het Samenlevingsprogramma. Het programma dat als instrument is gebruikt om de verbinding met inwoners, ondernemers, verenigingen, kerken en andere samenwerkingspartners te versterken. Daarbij zetten we in op het meer thematisch betrekken van verschillende doelgroepen. (A.5)			

	We verrijken de Toekomstvisie 2030. Het gaat daarbij om specifieke thema's en onderwerpen, waarop we in gesprek met raad, samenleving en partners gaan verdiepen. We trekken bij deze participatie zoveel mogelijk gelijk op met het opstellen van de Omgevingsvisie. (A.5)			
A.6. Vergroten van betrokkenheid bij en draagvlak voor de lokale politiek en politieke processen.	Intensivering van de raadscommunicatie, waarmee we het werk van en de raadsleden voor de inwoners bekender willen maken. (A.6)			
A.7. De inhoud van de bestuurlijke voorstellen is van hoge kwaliteit en rijp voor besluitvorming.	Bij de voorstellen van college aan raad letten we expliciet op de kader stellende rol van de raad. Dat doen we op zo'n manier dat de raad deze rol, én de controlerende en volks vertegenwoordigende rol, goed kan invullen. (A.7) Het college van burgemeester en wethouders biedt de gemeenteraad voorstellen aan waarbij ze in het proces altijd ruimte geeft voor de kader stellende en controlerende rol van de raad. Vanuit het besef dat de raad een volks vertegenwoordigende rol heeft. Ruimte voor participatie is daarbij erg belangrijk. De inhoud van de raadsvoorstellen is van hoge kwaliteit en rijp voor besluitvorming.			
A.8. Een goede verbinding tussen de raad en de gemeenschap.	Uitvoering van het nog vast te stellen raads- en griffieplan 2023-2024. (A.8)			
A.9. Een krachtige en rolvaste raad met een transparant en democratisch besluitvormingsproces.	Voortzetten van het collectief leertraject met diverse bijeenkomsten en opleidingen. Waarbij we samen met college en ambtelijke organisatie de goede samenwerking willen behouden en waar mogelijk verder verbeteren. (A.9)			
	Bewustwording vergroten voor een weerbaar bestuur, onder andere met de implementatie van een agressieprotocol en aandacht voor integriteitskwesties. (A.9)			

Toelichting

A.2.

Door diverse ontwikkelingen (o.a. scherpere provinciale grenzen, verschuivingen in oriëntaties van partners) staat de RMA in zijn huidige vorm onder druk. Gestart is met een heroriëntatie op de samenwerking in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Toekomstvisie

In 2023 wordt de nieuwe Toekomstvisie Molenlanden 2050 vastgesteld waarvoor nu het traject van uitvoering loopt om tot een eindresultaat te komen. In de Toekomstvisie wordt vastgelegd wat de gemeente Molenlanden in 2050 is, waar we als gemeente op inspelen en op welke wijze we als gemeente acteren.

B. Openbare orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een veilige gemeente blijven. En ervoor zorgen dat inwoners dat ook zo ervaren.	Uitvoeren van het Veiligheidsplan. (B.1) In 2023 zetten we in op de prioriteiten uit het Veiligheidsplan en die in het uitvoeringsprogramma voor dat jaar of doorlopend zijn benoemd. Het betreft dan onder andere:			
	o Het voorkomen van stijging van het aantal inbraken door het inbrekers lastiger te maken. We pakken heling aan door meer controles bij opkopers, en we passen de last onder dwangsom inbrekers vaker toe.			
	o Doorlopende inzet op de aanpak van ondermijning, zowel preventief als handhaving. Zoals het formaliseren van beleid om coffeeshops in Molenlanden niet toe te staan.			
	o Versterken van de samenwerking tussen Zorg & Veiligheid. Samenwerking tussen de interne en externe partners binnen Zorg & Veiligheid wordt steeds belangrijker. Het gaat dan bijvoorbeeld om personen met complexe problemen. Bijvoorbeeld als gevolg van psychische of financiële problemen waarbij meer risico is op huiselijk geweld of woonoverlast. In 2023 zetten we verder in op duidelijke afspraken en kaders. Zodat partijen weten wie welke actie kan ondernemen. Vroeg signalering is daarbij belangrijk. Als het nodig is zetten we dwang in via de Wet Verplichte GGZ.			

	o Extra handhaven door boa's (B.1)			
--	------------------------------------	--	--	--

Toelichting

B.1.

Vanwege de motie Hermans is extra geld beschikbaar, maar door een tekort aan (vaste) boa's bij Papendrecht lukt het niet deze uren geheel in te zetten (andere gemeenten geven een vergelijkbaar beeld). In 2023 wordt nog wel voor een groot gedeelte van het budget inzet gerealiseerd. Met Papendrecht is afgesproken dat we in ieder geval tot einde 2023 bij hen inhuren, en op dit moment lopen we het proces om het daarna op een andere manier in te bedden. Diverse scenario's worden onderzocht, zoals boa's zelf in dienst of inhuren bij een bedrijf of andere gemeente. Op dit moment is nog niet duidelijk op welke kosten dan gerekend moet worden.

C. Dienstverlening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Gemak voor onze inwoners met goede (telefonische) bereikbaarheid, snelle en kwalitatief goede (digitale) dienstverlening. We schrijven zoveel mogelijk in Klare Taal en we geven proactief relevante informatie en duidelijkheid over reactie- en afhandeltermijnen bij onze producten en diensten te beginnen met meldingen openbare ruimte.	Concentratie van dienstverlening voor minder producten en diensten die inwoners minder vaak nodig hebben. Zoals het aanvragen en afhalen reisdocumenten en rijbewijzen op één servicepunt. We zorgen daarbij voor ruime openingstijden en meerdere avondopenstellingen. (A.1.)			
	Inwoners kunnen reisdocumenten en rijbewijzen gratis thuis of op het werk te laten bezorgen. (A.1).			
	We monitoren onze (telefonische) bereikbaarheid. (C.1)			
	We verbeteren de informatievoorziening in ICT-systemen waarbij we ons richten op kortere reactie- en afhandeltermijnen. (C.1)			

	We onderzoeken de mogelijkheden van doorontwikkeling/verbetering van onze digitale dienstverlening en kijken daarbij ook naar nieuwe wetgeving. (C.1.)			
	Onze medewerkers zijn en blijven getraind in het schrijven van brieven, e-mails en andere teksten in Klare Taal. (C.1.)			
	We toetsen bij inwoners of we voldoende begrijpelijk schrijven. We doen dat in samenwerking met (de taalpunten van) de bibliotheken in onze gemeente. (C.1.)			
	We leveren maatwerk voor inwoners die niet fysiek in staat zijn om het servicepunt te bezoeken. (C.1.)			
	We houden inwoners, ook tijdens lopende processen en procedures, op de hoogte van de voortgang. En we geven actief terugkoppeling over afspraken of oplossingen. We beginnen hiermee bij Meldingen openbare ruimte. (C.1.)			
C.2. Maatwerk in begeleiding van inwoners voor wie digitale dienstverlening toegankelijk is.	We bieden begeleiding aan bij inwoners die niet overweg kunnen met digitale middelen. We gaan hiervoor samenwerken met de Informatiepunten digitale overheid bij de bibliotheken in onze gemeente. (C.2)			
	Betrekken van inwoners en andere relevante (interne) partijen bij de verbetering van onze dienstverlening. Dat doen we op verschillende manieren (zoals in gesprekken en met vragenlijsten) en bij verschillende partijen. (C.2)			
C.3. Continue verbetering van de kwaliteit van dienstverlening door te luisteren naar inwoners en andere relevante (interne) partijen.	We zoeken onze inwoners daar op waar dit passend en gewenst is. Voor overleg en bijvoorbeeld om de situatie ter plekke te bekijken. Dat past bij de Molenlandse manier van werken. De gemeente sluit aan op initiatief van de inwoner. En omgekeerd nemen wij ook het initiatief om de inwoner op te zoeken. (C.3)			

Toelichting

C.1.

Een nieuwe visie op dienstverlening wordt vormgegeven, integraal en met inbegrip van dorps- en stadsgericht werken en communicatie. Het betreft een herijking van verschillende beleidsstukken die worden verweven en waar resultaten van onderzoek aan worden toegevoegd. Doel is om een heldere integrale context te creëren. Hiermee wordt een eerste stap gezet aan het samenbrengen van verschillende speerpunten van het gedachtegoed van de gemeente.

1.5. Ontwikkelingen Bedrijfsvoering

Wet open overheid (Woo)

Eind vorig jaar heeft de minister besloten te stoppen met de landelijke ontwikkeling van PLOOI, een platform voor het actief publiceren van openbaar te maken documenten. Hiervoor in de plaats komt waarschijnlijk een publicatieplicht op een eigen gemeentelijke voorziening/website. Rond de zomervakantie 2023 verwachten we op dit punt meer duidelijkheid. We hebben inmiddels een projectopdracht en plan van aanpak voor de tweede fase van het implementatietraject opgesteld. In afwachting van de invulling van vacatures bij de vakteams Informatiebeheer en JZI hebben we de uitvoering in 2023 hiervan even geparkeerd.

Digitaal informatieplatform dashboards MOR en BBR

De eigen gemeentelijke data is op dit moment niet toereikend genoeg om met de dashboards voor de MOR en BBR aan de slag te gaan. In plaats hiervan is een pilotproject voor het monitoren van ruimtelijke ontwikkelingen op kwetsbare rioolstrengen in het buitengebied en een pilotproject voor het actief monitoren van mogelijke ondermijningsactiviteiten meer kansrijk. We verkennen momenteel de mogelijkheden en willen hiermee starten in Q3 en Q4.

Informatiebeveiliging/Zero Trust fase II

We hebben vertraging opgelopen in de afronding van fase I van het project Informatiebeveiliging, maar op dit moment zit dit in de afrondende fase. Ondertussen heeft zich de mogelijkheid voorgedaan om aan te sluiten bij een landelijke aanbesteding, georganiseerd door de VNG, voor het rapporteren en monitoren van beveiligingsdreigingen. Het uitbesteden van 24/7 monitordiensten is onderdeel van fase II. Deze fase moet nog opgestart worden.

Transitie SaaS-oplossingen

Naar aanleiding van de vastgestelde Architectuurvisie, waarbij er nadrukkelijk gestreefd wordt naar een transitie naar SaaS-oplossingen voor de gemeentelijke applicaties, toepassingen en verbindingen, wordt de eerst ontwikkelstap gezet om dit te realiseren.

Doel hiervan is het meer professioneel inrichten van het beheer van de applicatie waarbij bedrijfs- en dienstverleningscontinuïteit op zowel technisch als beveiligingsniveau beter geborgd wordt.

Dit naar aanleiding van de constatering van de toegenomen complexiteit van het beheer van de informatievoorziening onder als gevolg van de bestuurlijke dynamiek en de maatschappelijk (complexe) opgaven. Dit gecombineerd met de krapte op de arbeidsmarkt maakt het voor een gemeente van onze omvang noodzakelijk om deze stap te maken.

In 2023 zijn verschillende implementatietrajecten gestart, zoals de transitie van applicaties en verbindingen naar een SaaS oplossing. Deze lopen op dit moment op schema.

Website

We willen ervoor zorgen dat de informatie op de website begrijpelijk is voor zoveel mogelijk inwoners. We laten daarom de teksten controleren en waar nodig aanpassen naar B1-niveau. Dit ligt op schema en wordt afgerond in 2023.

Arbeidsmarktbeleid

Er zijn meerdere ontwikkelingen die een grote druk leggen op de arbeidsmarkt en de vacature-invulling door gemeenten en dat geldt ook voor Molenlanden. Behalve de vergrijzing en de algehele krapte veroorzaken ook hedendaagse eisen op het gebied van digitalisering en wendbaarheid een flinke strijd om het aanwezige talent. De werving van personeel neemt daardoor niet alleen veel tijd in beslag, maar vraagt ook om de aantrekkelijkheden van het werken in Molenlanden optimaal uit te dragen, om een proactieve benadering en search en het kunnen benaderen van platforms, scholen en partijen voor werving. Voor deze slagvaardigheid zoeken we een recruiter om zo stagnatie in de werving te voorkomen en/of te verminderen. Dit verkleint de noodzaak tot inhuur.

We onderzoeken de mogelijkheid om na implementatie van het nieuwe eHRM systeem de salarisadministratie uit te besteden. Hierdoor hoeven niet alle specialismen die hiermee samenhangen in huis te zijn. In de tussenliggende periode zoeken we extra capaciteit om de continuïteit van de salarisadministratie te waarborgen.

2. De financiële verantwoording

2.1 De exploitatie

Kort samengevat komt het financiële resultaat van deze Zomernota op het volgende neer:

- Verwacht begrotingsresultaat oorspronkelijke begroting 2023	€ 558.895	V
- Het financiële saldo van deze Zomernota	€ 2.981.980	V
- Prognose resultaat per ultimo 2023 (o.b.v. inzichten mei 2023)	€ 3.540.875	V

De belangrijkste oorzaken van het financiële saldo van de Zomernota zijn (bedragen groter dan € 100.000):

Onderwerp		Mutatie I/S*	
1	Meicirculaire 2023, Gemeentefonds	1.707.606	I
2	Lagere lasten GR SOJ	1.077.669	I
3	Onbenutte vacatureruimte 2023	1.000.000	I
4	Opvang Ontheemde Oekraïners	727.731	I
5	Terugbetaling GR SOJ 2022 ivm lager lasten (Herziende Begroting)	635.289	I
6	Decembercirculaire 2022, ontvangen vanuit de Algemene Uitkering	328.457	I
7	Bijdrage aan overige samenwerkingsverbanden ouderenwerk/welzijnsstructuur	271.095	S
8	Impulsgelden komen ten laste van ontvangen SPUK-GALA gelden	246.866	S
9	Treasury: voordelig effect op rentelasten vanwege vertraging op aantrekken van middelen.	241.878	S
10	Bijdragen deelnemende partijen Impulsgelden Brede School	101.150	S
11	Inkomensoverdracht aan waterschap; extra kosten door inflatie/indexering	-100.000	S
12	Advocaat en Juridische kosten	-100.000	I

Zomernota

13	Indexering kosten Huishoudelijke Ondersteuning	-120.000	S
14	WMO: noodzakelijke woningaanpassingen	-140.000	I
15	Hernieuwde zienswijze GR DG&J	-185.487	S
16	Bijdrage aan De Beemd voor herstelkosten en grootonderhoud	-370.000	I
17	Extra inhuur personeel Omgevingsvergunningen	-615.000	I
18	Compensatieregeling voogdij	-725.000	S
19	Overige verschillen	-1.000.274	I/S
Totaal mutaties Zomernota 2023		2.981.980	

*S = Structureel

*I = Incidenteel

De mutaties van deze Zomernota hebben veelal een incidenteel effect voor 2023. De mutaties met een structureel karakter zijn inmiddels ook verwerkt in de Kadernota 2024. In het overzicht hierna zien we de mutaties per programma. De programma's zijn opgedeeld in taakvelden. Deze taakvelden zijn voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Per programma geven wij u een overzicht van de belangrijkste mutaties met toelichting. Bij de specificatie van de mutaties geven wij aan op welke taakvelden de mutaties waren. Mutaties per taakveld groter dan € 25.000 lichten we toe.

Programma 1 Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

Taakvelden programma 1	Mutatie lasten/baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/nadelig saldo
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	-47.300		-47.300	N
T21 Verkeer en Vervoer	48.467		48.467	V
T22 Parkeren	600		600	V
T25 Openbaar vervoer	-11.500		-11.500	N
T42 Onderwijshuisvesting	-70.300		-70.300	N
T52 Sportaccommodaties	-518.100	472.325	-45.775	N
T81 Ruimtelijke Ordening	-13.876		-13.876	N
T82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	426.000	-426.000	0	
T83 Wonen en bouwen	-788.412		-788.412	N
Totaal	-974.420	46.325	-928.095	N

Toelichting/analyse per taakveld:

Beheer overige gebouwen en gronden

De actualisatie van energielasten leidt tot een verhoging van de uitgaven met €34.000. Daarnaast moet er nog een afrekening plaatsvinden met de vorige eigenaar van de oude basisschool in Schelluinen over 2021/2022 ter grootte van €13.000.

Verkeer en Vervoer

Inkomsten stijgen met €47.000 door de toename van het aantal aanpassingen. Dit verloopt via de jaarlijkse teruggave van het NODR die via het waarborgfonds verkeersschade via bureau OVL verhaald wordt.

Onderwijshuisvesting

Jaarlijks wordt de begroting van de vereniging van eigenaren van de Brede School in Nieuw-Lekkerland vastgesteld. Voor 2023 is deze eind 2022 vastgesteld. Dit was te laat om in de begroting 2023 te kunnen verwerken. Het bedrag dat in de begroting 2023 opgenomen is, voor de bijdrage aan VvE Brede School Nieuw-Lekkerland, is niet toereikend voor de werkelijke bijdrage zoals opgenomen in de vastgestelde begroting van de VvE. Het budget moet daarom structureel met €74.000 opgehoogd worden.

Sportaccomodaties

De zwembaden Schoonenburg in Nieuw-Lekkerland en De Dompelaar in Groot-Ammers zijn verzelfstandigd. Voor beide zwembaden worden met de vrijwilligersbesturen afspraken gemaakt over het uitkeren van een verzelfstandigingsbuffer en voor De Dompelaar daarnaast een aparte maatwerkbijdrage (raadsbesluit 20 september 2022) voor in totaal ca. €450.000. Dit wordt gefaseerd over een aantal jaren uitgekeerd, te beginnen in 2023. In eerste instantie werd ervan uitgegaan dat dit al in 2022 geëffectueerd zou zijn, maar de gesprekken hierover liepen nog. In de begroting 2022 was het hele bedrag opgenomen, dus zonder de fasering, voor beide zwembaden. Het budget wordt bij de jaarrekening overgeheveld naar 2023. Dit betekent voor 2023 een onderuitputting op het budget voor de verzelfstandigingsbijdrage inclusief maatwerkbijdrage. Bij de Najaarsnota wordt voorgesteld om het restant over te hevelen naar 2024 zodat de uitgaven budgetneutraal plaatsvinden.

Bij de jaarrekening is een deel van de onderhoudskosten van de Dompelaar overgebracht naar 2023. Dit betreft de het vervangen van de kozijnen van de Dompelaar ter grootte van €32.000.

De actualisering van het MJOP is nog niet in de begroting 2023 verwerkt omdat deze eind 2022 pas vastgesteld is. De actualisering van de groot onderhoudsbudgetten leidt tot ca. €129.000 minder verwachte uitgaven in 2023.

Voor de benodigde bouwkundige en installatietechnische herstellinvesteringen van De Beemd in Oud-Alblas en de afkoop van grootonderhoud (voor de periode 2023-2032) is in totaal € 300.000 nodig. Tijdens de bouw zijn er fouten gemaakt waardoor er nu technische gebreken zijn aan het pand. Hiervoor is een juridische claim ingediend tegen deze bouwer. Indien deze claim gehonoreerd wordt en de Stichting De Beemd hiervoor een bedrag ontvangt zal dit verrekend worden met de gemeente. Tevens wordt een bedrag verstrekt voor het aanvullen van het weerstandsvermogen door geleden verliezen in het verleden en een voorschot voor de exploitatie voor 2023. In totaal is dit € 70.000.

De energielasten van de sportaccommodaties en de doorbelasting van deze energielasten aan de gebruikers van de sportaccommodaties zijn op basis van de huidige prijzen en historisch verbruik geactualiseerd. Dit leidt tot een aanpassing van het budget met € 58.000 voordelig.

Wonen en bouwen

Binnen het team Omgevingsvergunningen vindt veel inhuur plaats, het invullen van vaste formatie is zeer lastig en ook het instandhouden van bestaande formatie blijkt een opgave. De nu geraamde kosten van inhuur zullen voor dit jaar niet toereikend zijn en zodoende verwachten we daarom deze aanpassing van € 615.000 op het budget te moeten maken. Daarnaast hebben we middelen nodig om binnen het team BWT de uitvoering op orde te kunnen houden middels extra inhuur van € 24.000. Op het onderdeel woningbouwversneller wordt ook extra budget gevraagd omdat het huidige budget voor dit jaar niet toereikend zal zijn. Het gaat hier om € 38.000.

Conform het raadsbesluit van 18-10-2022 wordt € 30.000 uitgegeven voor het Molenlands energiebesparingsabonnement.

Specificatie reservemutaties programma 1:

Uitname: Verzelfstandigingsbuffer de Dompelaar	€ 155.000
Uitname: Verzelfstandigingsbuffer Schoonenburg	€ 157.000
Uitname: Maatwerkbijdrage de Dompelaar	€ 128.200
Uitname: Kozijnen de Dompelaar	€ 32.125
Correctie: Over te hevelen middelen Vanwege vertraging in het proces 'Woningbouw Groot-Ammers Zuid-Oost'	€ 336.000/-
Correctie: Over te hevelen middelen Plan Kooikerspad Streefkerk	€ 40.000/-
Correctie: Over te hevelen middelen Herontwikkeling De Boomgaard Groot-Ammers	€ 30.000/-
Correctie: Over te hevelen middelen Herontwikkeling gebouw Da Capo Giessenburg	€ 20.000/-
Totaal reservemutaties programma 1	€ 46.325

Programma 2 Economie, Energie en Buiten

Taakvelden programma 2	Mutatie lasten/baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/nadelig saldo
T33 Bedrijfsloket en -regelingen	1.500		1.500	V
T34 Economische promotie	0		0	
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	19.399		19.399	V
T72 Riolering	0		0	
T74 Milieubeheer	-135.251		-135.251	N
T75 Begraafplaatsen	-240.000	240.000	0	
Totaal	-354.352	240.000	-114.352	N

Toelichting/analyse per taakveld:

Milieubeheer

Het betreft hier voor een bedrag van € -60.000 aan loon en prijsontwikkeling bij de Omgevingsdienst (GR OZHZ) over 2023 (voorjaarsbrief OZHZ). Daarnaast wordt geld vrijgemaakt voor de inhuur van een adviseur water € -60.000.

Specificatie reservemutaties programma 2:

Uitname reserve Begraafplaatsen

€ 240.000

Totaal reservemutaties programma 2

€ 240.000

Programma 3 Welzijn, Sociaal en Cultuur

Taakvelden programma 3	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	156.825	50.000	206.825	V
T51 Sportbeleid en activering	-64.563		-64.563	N
T53 Cultuurpresentatie, -productie, -participatie	-7.635		-7.635	N
T55 Cultureel erfgoed	-14.020		-14.020	N
T56 Media	0		0	
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	279.143		279.143	V
T62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	437.845		437.845	V
T63 Inkomensregelingen	175.241		175.241	V
T64 WSW en beschut werk	103.476		103.476	V
T65 Arbeidsparticipatie	-416.821		-416.821	N
T66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	916.348		916.348	V
T671 Huishoudelijke hulp (WMO)	-1.220.584		-1.220.584	N
T672 Jeugdhulp	419.965		419.965	V
T673 Pleegzorg	282.399		282.399	V

T674 Jeugdbehandeling GGZ	340.652		340.652	V
T681 Beschermd Wonen (WMO)	33.551		33.551	V
T682 Jeugdbescherming	-30.224		-30.224	N
T71 Volksgezondheid	-690.380		-690.380	N
Totaal	701.218	50.000	751.218	V

Toelichting gemeenschappelijke regelingen:

De gemeenschappelijke regelingen Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ), Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) en Avres kennen een onderverdeling in budgetten over uiteenlopende taakvelden. Om herhaling te voorkomen volgt hierna een korte opsomming van de mutaties voor deze gemeenschappelijke regelingen.

- Voor de GR Dienst Gezondheid en Jeugd nemen de kosten €185.000 toe ten opzichte van de Begroting 2023. Deze mutatie volgt uit de voor zienswijze aangeboden Herziene Begroting 2023 van de GR Dienst Gezondheid en Jeugd. (taakvelden: 62+672+71)
- De lasten voor de GR SOJ dalen met €1.078.000. De onderliggende mutaties volgen uit de voor zienswijze aangeboden Herziene Begroting 2023 van de GR DGJ onderdeel SOJ. Daarnaast verwachten we, aanvullend op het reeds in de jaarrekening opgenomen bedrag, nog een terugbetaling over 2022 van €635.000. (taakvelden: 672+673+674)
- Voor de GR Avres nemen de kosten met €84.000 af, dit komt met name door de overgangsregeling vanwege de herverdeeleeffecten. Ook de voorgestelde uitkering van het resultaat over 2022 is in dit voordeel meegenomen. Deze wijziging staat beschreven in de Begrotingswijziging 2023 die in de raad van 13 december 2022 is goedgekeurd. (taakvelden: 610+630+640+650)

Toelichting/analyse per taakveld:

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

De Impulsgelden komen deels ten laste van de voor 2023-2026 van het Rijk ontvangen SPUK-GALA gelden. Daarmee drukken deze gelden voor €247.000 minder op de gemeentelijke begroting. Voor het leerlingenvervoer moet rekening worden gehouden met een stijging van zeker 10% als gevolg van indexering. Daarnaast is er nog rekening te houden met extra LLV kosten als gevolg van een collegebesluit voor LLV vervoer op basis van de hardheidsclausule. Voor het leerlingenvervoer wordt daarom €92.500 extra geraamd.

In december 2021 is besloten tot deelname aan POP3 Leader Groene Schoolpleinen waarbij ook de gemeentelijke bijdrage van €50.000 ten laste van 2021 is gebracht. Dit budget is echter vervallen aan de Algemene Reserve. Dit project is in 2023 tot uitvoering gekomen, waarbij de gemeentelijke bijdrage weer aan de Algemene Reserve wordt onttrokken.

Sportbeleid en activering

Voor subsidies sport wordt extra geld geraamd. De subsidies waren na de fusie Molenwaard/Giessenlanden “bevroren”, maar worden op basis van het subsidiebeleid nu weer een jaarlijks beoordeeld op basis van een subsidieaanvraag/verantwoording. Cijfers zullen daarmee in een ander (duurder) daglicht komen. Daarnaast zijn de tarieven voor de verhuur sportaccommodaties in 2023 met 14% geïndexeerd. Vanaf 2023 doet de gemeente Molenlanden mee met de Brede Spukregeling. Dit bundelt geldstromen die zich richten op het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. Als onderdeel van dit verhaal moet er uiterlijk eind september 2023 een plan van aanpak liggen in alle gemeenten en vanzelfsprekend ook in Molenlanden. De Molenlandse beweegvisie zal onderdeel uitmaken van dit verhaal/plan van aanpak. In 2022 is er een beeldvormende avond gehouden over het onderwerp beweegvisie.

Samenkracht en burgerparticipatie

Daar waar eerder nog werd uitgegaan van Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) in Groot Ammers tot september 2023, houden we er in de Zomernota rekening mee dat deze situatie tot het einde van het jaar blijft bestaan en zijn de ramingen hierop aangepast. Dit geldt ook voor de Particuliere Opvang Oekraïners (POO). Voor de Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) in Groot Ammers ontvangt de gemeente van het Rijk een vergoeding per beschikbaar bed per nacht. Uit deze vergoeding moet ook het leefgeld voor deze groep worden betaald. Voor de Particulier Opvang Oekraïners (POO) ontvangt de gemeente van het Rijk een vergoeding per opgevangen persoon per maand. Het uit te keren leefgeld wordt apart vergoed door het Rijk. Bij ongewijzigde voortzetting van de huidige situatie en uitgangspunten wordt een financieel voordeel voor de gemeente verwacht.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Zie toelichting DGJ.

Inkomensregelingen, WSW en beschut werk, Arbeidsparticipatie

Zie toelichting Avres.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Van het budget ZIN-vervoer dagbesteding wordt van T671a €970.000 administratief gewijzigd naar T66. Tegelijkertijd wordt €61.000 afgeraamd op basis van de betaalde kosten en extrapolatie hiervan over het gehele jaar. Op dit moment zijn er drie meldingen/aanvragen

voor grote (dure) woninguitbreidingen in behandeling. De kosten voor 2 woninguitbreidingen zijn geraamd op €140.000. Voor de 3e woninguitbreiding zijn de kosten nog onvoldoende duidelijk. Hiervoor komt een aparte aanvraag voor extra budget in de Najaarsnota.

Huishoudelijke hulp (WMO)

Van het budget ZIN-vervoer dagbesteding wordt van T671a €970.000 administratief gewijzigd naar T66. Op basis van verrichte betalingen en de afgegeven indicaties voor huishoudelijke ondersteuning is een aanvullende raming van €120.000 berekend. Voor individuele begeleiding leidt een vergelijkbare berekening tot een verhoging van €97.000.

Jeugdhulp begeleiding

Bij de Meicirculaire 2021 is een structurele stelpost van €725.000 als inkomst in de begroting opgenomen voor de wijziging integratie-uitkering Voogdij. In de risicoparagraaf van de Begroting 2022 is de onzekerheid hierover opgenomen, waarbij de mogelijkheid op gedeeltelijke compensatie is vermeld. Bij de Najaarsnota 2022 is gemeld dat hier geen compensatie voor volgt, maar dat deze wegvalt in het voordelig herverdeeffect van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Het vervallen van deze stelpost heeft een structureel negatief effect van €725.000. De financiën binnen dit taakveld worden verder sterk bepaald door de GR SOJ. De toelichting voor deze gemeenschappelijke regeling als geheel is apart opgenomen.

Pleegzorg

Zie toelichting SOJ

Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf

Zie toelichting SOJ

Beschermd wonen (WMO)

Zie toelichting DGJ

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Zie toelichting DGJ

Volksgezondheid

Zie toelichting DGJ

Specificatie reservemutaties programma 3:

Zomernota

bijdrage aan LEADER POP3 GroenSchoolpleinOnderwijs
Totaal reservemutaties programma 3

€	50.000
€	50.000

Programma 4 Bestuur en Veiligheid

Taakvelden programma 4	Mutatie lasten/baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/nadelig saldo
T010 Bestuur	-25.320		-25.320	N
T020 Burgerzaken	-27.528		-27.528	N
T120 Openbare orde en veiligheid	11.763		11.763	V
Totaal	-41.085	0	-41.085	N

Toelichting/analyse per taakveld:

Bestuur

Bij het begroten van 2023 was nog niet bekend of inhuur bij de Griffie (vervanging ziekte) verlengd zou moeten worden. Daarom wordt dit besluit (€ -13.000 Nadeel) door de werkgeverscommissie in de Zomernota verwerkt. Verder wordt een aanvullend budget van €12.000 gevraagd om nog 2 bijeenkomsten te organiseren voor 50 jarige huwelijksjubilea.

Algemene dekkingsmiddelen

Taakvelden algemene dekkingsmiddelen	Mutatie lasten/baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/nadelig saldo
T04 Overhead	337.179	79.934	417.113	V
T05 Treasury	286.411		286.411	V
T061 OZB woningen	10.000		10.000	V
T062 OZB-niet woningen	155.000		155.000	V
T064 Belastingen overig	-25.000		-25.000	N
T07 Algemene uitkering gemeentefonds	2.059.657		2.059.657	V
T08 Overige baten en lasten	411.113		411.113	V
T09 Vennootschapsbelasting (VpB)	0		0	
Totaal	3.234.360	79.934	3.314.294	V

Toelichting/analyse per taakveld:

Overhead

Het taakveld overhead is een verzameling voor diverse activiteiten op bedrijfsvoeringsgebied, maar ook alle personeel gerelateerde kosten van de gehele organisatie vallen hieronder. De belangrijkste oorzaken van het nadelig saldo zijn onder andere meer inhuur (o.a. bij JBZI, HR, SBR, M&S en VFZ) als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt en uitbreiding van formatie (€200.000).

Meerkosten voor externe hosting en gebruik datacentrum (€116.000).

Extra kosten voor schoonmaak en aanpassingen aan gebouwen, kosten gerelateerd aan de nieuwe huisvesting en bodemonderzoek bij de voormalig gemeentewerf in Groot-Ammers zorgen voor ca. €130.000 hogere uitgaven.

Verder is het voornemen om de salarisadministratie tijdelijk door de leverancier van het pakket te laten verzorgen dit i.v.m. de implementatie van een nieuw eHRM systeem (€90.000).

De verwachte niet te benutten vacatureruimte van de personeelsbegroting wordt geschat op ca €1.000.000.

Treasury

Op het onderdeel te betalen rente (kort- en langlopend) ramen we voor dit jaar een gedeelte af omdat het moment van lenen later in het jaar zal komen te liggen dan vooraf werd aangenomen. Naar verwachting zullen we pas in het 4^e kwartaal een langlopende geldlening aantrekken terwijl de berekening vooraf was gemaakt over het hele jaar. Daarnaast speelt ook de ontwikkeling op de kapitaalmarkt mee. De eerdere onrust is grotendeels gaan liggen waardoor de noodzaak om eerder geld te moeten aantrekken ook is afgenomen.

OZB-niet woningen

In de begroting 2023 was bij de belastingopbrengsten geen rekening gehouden met de jaarlijkse inflatiecorrectie. Per saldo betekent dit een voordeel van €155.000.

Belastingen overig

De nulmeting voor horizontaal toezicht was niet in de begroting voorzien. Hiervoor is een bedrag noodzakelijk van €25.000 (B&W 25-04-2023).

Algemene uitkering gemeentefonds

Decembercircular 2022 Algemene uitkering € 469.328

Meicircular 2023 Algemene Uitkering € 1.590.329

Specificatie reservemutaties Algemene dekkingsmiddelen:

Uittrekking Algemene reserve: uitbreiding capaciteit JBZI

Totaal reservemutaties Algemene dekkingsmiddelen

€ 79.934

€ **79.934**

2.2 Investerings

In de Zomernota informeren wij over de investeringen die op dit moment kunnen worden afgesloten, waarvan tussentijds het beschikbaar gestelde krediet wordt aangepast of waarvan is vastgesteld dat deze kunnen vervallen. De reden van de mutatie is in het hieronder opgenomen overzicht vermeld.

Omschrijving investering	Oorspronkelijk krediet	Kredietmutatie (-/- = verlagen) (+ = verhogen)	Reden van de mutatie
Programma 1: Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid	2.831.649	1.080.000	
<u>Taakveld 210 Verkeer en vervoer:</u>			
GO-Wetering 2021	331.000	180.000	Door prijsontwikkeling en huidige raming is er 180.000 extra nodig. Huidig budgetbundeling is 616.000 voor het aandeel wegen in het project. Door het noodzakelijk vervangen van een stuk extra riool is de scope uitgebreid.
MO-Brug Molenhoek 2023	175.000	50.000	Door sterke prijsontwikkeling van o.a. materialen is raming nu hoger.
MO-Brug Tielmansstraat 2023	160.000	50.000	Door sterke prijsontwikkeling van o.a. materialen is raming nu hoger.
OA-Wegen Oud-Alblas West 2016	467.518	250.000	Door prijsontwikkeling is er extra budget nodig, verder is dit een project met een zeer lange doorlooptijd met verschillende budgetten. Restant van budget is niet toereikend om af te ronden.
SCH-Vervanging brug Reigerstraat 2021	750.000	200.000	Door prijsontwikkeling en het in stand houden van een ontsluiting met de wijk tijdens de uitvoering is er extra budget nodig, dit zorgt voor een noodzakelijke aanpassing.
SCH-Vervanging brug Reigerstraat Riolering 2023	0	50.000	Bij het vervangen van de brug dient er een persleiding verlegd te worden, dit zorgt voor een noodzakelijke

			aanpassing van € 50k. Hier was geen rekening mee gehouden.
OA-Brug Brugstraat 2018	650.000	250.000	Door prijsontwikkeling (sterk gestegen prijzen materialen) en diverse maatregelen rond de brug (hoogteverschillen, damwanden, overgangen) en aansluitingen is er extra nodig.
LG-Bouwweg LG-Zuid verharding 2015/2018	298.131	50.000	Door prijsontwikkeling en uitbreiding scope is het bedrag (reeds gepland in 2015) niet toereikend om de laatste fasen af te ronden.
Programma 2 Economie, Energie en Buiten	1.065.400	678.500	
<u>Taakveld 720 Riolering</u>			
GO-Wetering Riolering 2022	50.000	95.000	Binnen het werk dient een extra riool vervangen te worden
OA-Riolering Oud-Alblas West 2016	216.000	50.000	Door prijsontwikkeling is er extra nodig, verder is dit een project met een zeer lange doorlooptijd met verschillende budgetten. Restant van het budget is niet toereikend om af te ronden.
MLN-Bergbezinkvoorzieningen 2022	185.400	193.500	Door prijsontwikkeling en uitvoeringsaspecten.
GO-Assendelftstraat e.o. Riolering 2021	349.000	80.000	Door prijsontwikkeling en extra kosten voor verlagen van gemaal. De riolering ligt zodanig dat het gemaal verlaagd moet worden.
BR-Klimroos/anemoon Riolering 2023	0	150.000	Voor benodigde aanpassingen aan de riolering. Binnen het reconstructiewerk van wegen is gebleken dat een gedeelte van het riool verzakt is. Het is noodzakelijk dit aan te passen. In het budget was hiermee geen rekening gehouden.
<u>Taakveld 570 Openbaar groen en (openlucht) recreatie</u>			
Baggeren Schelluinen en Kinderdijk 2023	265.000	110.000	Door prijsontwikkeling van diverse componenten zoals brandstof en de milieueisen, waaronder de sterke verhoging van de stortkosten, zijn de kosten voor het baggeren gestegen.

Programma 3 Welzijn, Sociaal en Cultuur	0	0	
Programma 4 Bestuur en Veiligheid	0	0	
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	
<u>Taakveld 040 Overhead:</u>			
-			
TOTAAL	3.897.049	1.758.500	

2.3 Voortgangsrapportage Projecten

Als onderdeel van doorontwikkeling Projectmatig Werken is afgesproken dat we in de Zomer- en Najaarsnota rapporteren over de grote projecten. Hierin rapporteren we op hoofdlijnen op de projectbeheersingsaspecten. We doen dit overzichtelijk door rode, gele en groene gezichtjes:

- Een rood gezichtje betekent dat het project op dat beheeraspect niet binnen de kaders verloopt.
- Een geel gezichtje betekent een aandachtspunt.
- Een groen gezichtje betekent een bevestiging dat het project zich binnen de gestelde kaders beweegt.

Rode gezichtjes zijn in deze rapportage altijd toegelicht. Daarnaast worden eventuele successen of bijzonderheden bij een project toegelicht.

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
<i>P1 Wonen en leven in Molenlanden</i>						
Arkel – Herontwikkeling Betondak						
Arkel – 't Waardje						
Giessenburg – Doetse Vliet III						
	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Giessen-Oudekerk – herontwikkeling schoollocatie						
Het project bestaat uit 2 deelprojecten, een grex en een Vex. De ramingen zijn geactualiseerd voor zowel de school als de woningen. Raad heeft in januari 2023 besloten om extra krediet beschikbaar te stellen voor de bouw van een school.						
Langerak – Woningbouw Zuid						

Nieuw-Lekkerland – Westrand						
	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Nieuwpoort – Schoolstraat						
Oud-Alblas – Ontwikkeling Oud-Alblas Zuid						
Streefkerk – Centrumontwikkeling						
	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Bleskensgraaf-West (ROP)						
<i>P4 Beter omgaan met ons gebied</i>						
	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Nieuw-Lekkerland Uitkoopregeling hoogspanningskabels						
<i>AD Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien</i>						
Bleskensgraaf – Bouw nieuwe gemeentewerf						
Bleskensgraaf – Bouw ontmoetingslocatie binnendienst						
Bleskensgraaf – Verbouwing van de Spil						
NLL Oost - Woningbouw						

Zomernota

Aanpak Jeugdhulp						
GSB - Herontwikkeling Da Capo						
SCH - Vertreklocatie OBS Tweespan						

2.4 Reserves en voorzieningen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen. In de kolom “Mutaties zomernota 2023” zijn de reservemutaties vermeld die in deze Zomernota zijn opgenomen.

Naam van de reserve/voorziening	Saldo begin 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Mutaties zomernota 2023	Saldo eind 2023
Algemene Reserve				
Algemene reserve*	33.482.257	-6.231.568	-602.259	26.648.430
Bestemmingsreserves				
Kapitaallasten	62.237.253	2.412.776		64.650.029
Kapitaallasten Wegen	26.764.722	1.389.418		28.154.140
Ontwikkeling recreatie/toerisme	74.999	3.500		78.499
Leefbaarheid Kinderdijk	63.818			63.818
Klankbordgroepen/Dorpsberaden	218.113			218.113
Afwikkeling voorgaande jaren	3.042.219	-3.468.219	426.000	0
Toekomstvisie begraafplaatsen	240.000		-240.000	0
Slingelandse plassen	759.902	-80.000		679.902
Duurzaamheidsinvesteringen	3.424.343	750.000		4.174.343
Duurzaamheidsprojecten	1.310.692	-265.000		1.045.692
Sociaal Begeleidingsplan	188.387			188.387
Omgevingswet	1.114.629	-893.779		220.850
Afval	2.099.069	-520.300		1.578.769
Totaal reserves	135.020.403	-6.903.172	-416.259	127.700.972
Onderhoud gebouwen	4.915.535	-648.183		4.267.352
Onderhoud openbare ruimte	1.317.643	-56.073		1.261.570

Zomernota

Wachtgelden wethouders	586.220			586.220
Pensioenvoorziening wethouders	3.623.613	365.700		3.989.313
Voormalig personeel	55.295			55.295
Rioleringen	13.750.316	-570.884		13.179.432
Onderhoud graven	565.793	-45.003		520.790
Afvalstoffen	89.993			89.993
Verlofsparen	176.166			176.166
Totaal voorzieningen	25.080.574	-954.443		24.126.131
Totaal reserves en voorzieningen	160.100.977	-7.857.615	-416.259	151.827.103

Opmerkingen:

- bedragen zijn onttrekkingen

+ bedragen zijn dotaties

*Het resultaat van de jaarrekening 2022 is conform het voorstel van de jaarrekening in de bovenstaande cijfers alvast verwerkt, de Raad dient dit nog wel te besluiten.